

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра маркетингу

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

Володимир ПИСАРЕНКО

08 лютого 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління розвитком економіки регіонів
(вибіркова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Маркетинг
спеціальність 075 Маркетинг
галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь бакалавр
Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних
технологій

Полтава
2020-2021 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління розвитком економіки регіонів» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Маркетинг спеціальності 075 Маркетинг

Мова викладання: державна

Розробник: Даниленко Вікторія, доцент кафедри маркетингу, к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри маркетингу
Протокол від 8 лютого 2021 року № 14

Схвалено Науково-методичною радою спеціальності «Маркетинг»
Протокол від 12 лютого 2021 року № 6

Голова

Тетяна ДЯДИК

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	Вибіркова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	4-ий
Лекції (годин)	16
Практичні (годин)	24
Самостійна робота (годин)	80
в т.ч. індивідуальні завдання (контр. роб.) (годин)	-
Вид семестрового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: «Економічна теорія», «Економічна інформатика».

3. Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних і практичних основ розміщення і територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану і головних напрямів управління розвитком економіки регіонів в умовах ринкових відносин.

Основні завдання навчальної дисципліни: забезпечуються знання кількісних і якісних характеристик продуктивних сил України та її регіонів, структури народногосподарського комплексу і його місця в світовому господарстві; формуються знання про закономірності розвитку і розміщення продуктивних сил України та регіональної економіки; визначаються найважливіші умови і фактори, які впливають на розвиток і розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів; характеризується демографічна і трудоворесурсна ситуація, що склалася в Україні та її вплив на розвиток і розміщення продуктивних сил і економіку регіонів; з'ясовуються особливості розвитку і територіальної організації соціальної сфери та її роль у розміщенні продуктивних сил і функціонуванні економіки регіонів.

Компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

фахові:

ФК 1. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ФК 2. Здатність обґрунтовувати, презентувати і впроваджувати результати досліджень.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 2. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретичні основи управління розвитком економіки регіонів

Економіка регіону як територіально-економічна система. Поняття про регіональний економічний комплекс. Фактори і стратегія ринкової трансформації регіонального економічного комплексу. Фактори трансформації регіональної економіки та їх взаємодії в системі регіональних ринків. Потенціал факторів трансформації регіональної економіки. Проблеми реалізації трансформаційних потенціалів регіональної економіки і стратегії

ринкових реформ. Основні процеси ринкової трансформації регіонального економічного комплексу. Процеси структурної трансформації. Процеси організаційної трансформації. Процеси управлінської трансформації.

Тема 2. Формування ринків капіталу в умовах ринкової економіки

Поняття про ринок капіталу та рівень капіталізації ринку. Роль ринків капіталу в ринковій економіці. Акціонерні товариства як механізм трансформації. Фінансові системи і корпоративне управління. Позиції учасників ринку. Інвестиційні фонди. Іноземні інвестори. Торговельний цикл з точки зору інвестора. Регулювання ринків капіталу. Інститути. Моделі регулювання. Законодавство про компанії. Законодавство про цінні папери. Організації саморегулювання. Регулювання інвестиційних фондів. Вплив податкової системи. Проблеми регулювання. Недоліки регулювання. Пріоритетні завдання регулювання.

Тема 3. Фондовий ринок регіону: стан та перспективи розвитку

Світові тенденції розвитку фондових ринків. Сучасний стан українського фондового ринку. Цілі та завдання. Конкурентоспроможність. Стратегічні орієнтири. Політика щодо інвесторів. Інформаційна прозорість фондового ринку. Система ефективного регулювання фондового ринку. Принципи, цілі та завдання державного регулювання. Координація діяльності державного комітету з цінних паперів та фондового ринку і інших регулятивних органів. Розвиток саморегулювання на фондовому ринку. Розвиток законодавства про фондовий ринок. Основні принципи. Базові документи.

Тема 4. Фінансово-кредитні посередники та їх роль в інноваційно-інвестиційній трансформації економіки

Банківська система. Основні показники плато- і кредитоспроможності. Інтеграція у міжнародні банківські структури. Зростання ролі у банківському секторі країн Центральної і Східної Європи. Страхові компанії. Страхові компанії як джерело фінансових ресурсів. Результати діяльності страхового ринку. Лізингові компанії. Лізингові послуги. Фінансовий лізинг. Операційний лізинг.

Тема 5. Практика теорії грошей і ринкова економіка

Концепція вартості грошей у часі. Майбутня вартість грошей. Теперішня (сучасна) вартість грошей. Елементи теорії процентів. Складний процент. Дисконтування. Вплив інфляції на теперішню і майбутню вартість грошей. Практика визначення номінальної процентної ставки позичкового капіталу. Відношення до інфляції в реальній практиці. Нарощування і дисконтування грошових потоків. Альтернатива варіантів вкладання і нарощування грошових засобів методом дисконтування.

Тема 6. Інвестиційний менеджмент і ринкова економіка

Джерела і практика фінансування інвестицій. Структура і характеристика необхідних інвестицій. Власні фінансові засоби. Відмінності між власними і позичковими засобами. Вартість капіталу підприємства і норма прибутковості капітального вкладення. Поняття і економічна сутність вартості капіталу. Фактори впливу на вартість капіталу. Моделі визначення вартості власного і позичкового капіталу. Форми структури капіталу для фінансування проектів та визначення його обсягу.

Тема 7. Фінансові аспекти злиття і поглинання компаній

Хвилі злиття і національна економіка. Види і мотиви злиття і поглинання. Економія на масштабі. Економія за рахунок вертикальної інтеграції. Комбінування ресурсів. Потенційна економія на податкових платежах. Можливості використання тимчасово вільних фондів. Підвищення ефективності використання ресурсів. Механізм злиття і поглинання. Організація злиття. Податковий фактор. Визначення витрат на проведення злиття і поглинання. Загальне оцінювання вигравів і втрат від об'єднання компаній.

Тема 8. Корпоративні структури, їх типи та особливості створення

Корпоративна структура як стратегічний альянс. Форми та передумови створення альянсів. Вибір партнера: три основні критерії. Планування і структурування альянсу. Управління ризиками. Типи корпоративних структур, їх функції і особливості. Спільні

підприємства. Особливості заснування і функціонування. Практика створення спільних підприємств в Україні. Технополіси і технопарки. Світовий досвід. Проблеми створення в Україні. Корпорації і фінансово-промислові групи. Перспективи створення корпорацій і фінансово-промислових груп в Україні. Стратегічні індустріальні кластери.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
лекції		практ. з.	сам.р.	
Тема 1. Теоретичні основи управління розвитком економіки регіонів.	14	2	2	10
Тема 2. Формування ринків капіталу в умовах ринкової економіки.	14	2	2	10
Тема 3. Фондовий ринок регіону: стан і перспективи розвитку.	16	2	4	10
Тема 4. Фінансово-кредитні посередники та їх роль в інноваційно-інвестиційній трансформації економіки.	16	2	4	10
Тема 5. Практика теорії грошей і ринкова економіка.	16	2	4	10
Тема 6. Інвестиційний менеджмент і ринкова економіка.	16	2	4	10
Тема 7. Фінансові аспекти злиття і поглинання компаній.	14	2	2	10
Тема 8. Корпоративні структури, їх типи та особливості створення.	14	2	2	10
Усього годин	120	16	24	80

6. Тематики практичних занять

Назва тем	Кількість годин
	Денна форма навчання
Тема 1. Теоретичні основи управління розвитком економіки регіонів.	2
Тема 2. Формування ринків капіталу в умовах ринкової економіки.	2
Тема 3. Фондовий ринок регіону: стан і перспективи розвитку.	4
Тема 4. Фінансово-кредитні посередники та їх роль в інноваційно-інвестиційній трансформації економіки.	4
Тема 5. Практика теорії грошей і ринкова економіка.	4
Тема 6. Інвестиційний менеджмент і ринкова економіка.	4
Тема 7. Фінансові аспекти злиття і поглинання компаній.	2
Тема 8. Корпоративні структури, їх типи та особливості створення.	2
Разом	24

7. Тематики самостійної роботи

Назва тем	Кількість годин
	Денна форма
Тема 1. Теоретичні основи управління розвитком економіки регіонів.	10
Тема 2. Формування ринків капіталу в умовах ринкової економіки.	10
Тема 3. Фондовий ринок регіону: стан і перспективи розвитку.	10
Тема 4. Фінансово-кредитні посередники та їх роль в інноваційно-інвестиційній трансформації економіки.	10
Тема 5. Практика теорії грошей і ринкова економіка.	10
Тема 6. Інвестиційний менеджмент і ринкова економіка.	10
Тема 7. Фінансові аспекти злиття і поглинання компаній.	10
Тема 8. Корпоративні структури, їх типи та особливості створення.	10
Разом	80

8. Індивідуальні завдання

Для денної форми навчання індивідуальні завдання не передбачені.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 1. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.	словесні методи: лекція, бесіда наочні методи: демонстрування, ілюстрування практичні методи: вправи, практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою	- виконання практичних завдань; - розв'язування тестів; - доповідь/презентація; - виконання завдань самостійної роботи.
ПРН 2. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	методи самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи робота під керівництвом викладача: виконання практичних завдань методи усного контролю: обговорення теоретичних питань, доповіді, дискусії методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань тестовий контроль: розв'язування тестів інтерактивні методи: дискусії, мозковий штурм комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій; дистанційне навчання.	- виконання практичних завдань; - розв'язування тестів; - доповідь/презентація; - виконання завдань самостійної роботи.

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підс. оцінці, %	Максимальна кількість балів	Мін. пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 1. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.	50	50	30
ПРН 2. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	50	50	30
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

10. Форми оцінювання результатів навчання (денна форма)

Програмні результати навчання	Форма оцінювання					
	Виконання практ. завдання		Розв'язування тестів		Виконання завдань зі сам. роб.	
	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів
ПРН 1. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.	12	20	5	8	13	22
ПРН 2. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним	12	20	5	8	13	22
Всього	24	40	10	16	26	44

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

– **виконання практичного завдання** – завдання на практичному занятті розраховані на групове виконання разом з поточним опитуванням по лекційному матеріалу та письмові індивідуальні висновки. Бали: від 0-4:

4-5 бали: відповіді правильні, обґрунтовані, осмислені та показують наявність знань з економічної діагностики та методології контролінгу за різними його напрямками, а саме фінансовий контролінг, інвестиційний контролінг, оперативний контролінг, стратегічний контролінг, контролінг та аудит персоналу, контролінг ресурсного забезпечення підприємства, контролінг інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку підприємства тощо;

2-3 балів: відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена, характеризує уміння застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності та неповноту засвоєння результатів навчання;

0-1 бали – відповідь демонструє нечіткі уявлення студента про об'єкт вивчення, характеризує застосування знань при виконанні за зразком, але з суттєвими неточностями.

– **розв'язування тестів:** за кожною темою студенту пропонуються 10 тестових завдань. Бали: від 0-2 (по 0,2 балів за кожен правильну відповідь);

– **виконання завдань зі самостійної роботи** здобувач виконує за всіма темами з дисципліни. Бали 0-3:

– 2-3 бали – за виконане завдання, що повністю відповідають заявленим викладачем вимогам та відображають знання з економічної діагностики та методології контролінгу за різними його напрямками, а саме фінансовий контролінг, інвестиційний контролінг, оперативний контролінг, стратегічний контролінг, контролінг та аудит персоналу, контролінг ресурсного забезпечення підприємства, контролінг інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку підприємства тощо;

– 0-1 бал – за виконане завдання, що містить помилки, неточності, некоректні питання чи не відповідають результатам навчання.

– **підготовка доповіді** – протягом вивчення навчальної дисципліни студент самостійно обов'язково виконує за будь якою темою на вибір 1 доповідь. Оцінка виставляється з урахуванням якості підготовки доповіді та захисту. Бали: 0-10:

9-10 балів – проблема, яка розглядається в доповіді, викладена повно, послідовно, логічно; здобувач при захисті доповіді повністю демонструє засвоєні знання;

6-8 – тема доповіді викладена досить повно, але є певні недоліки щодо відповідності результатам навчання, логіці викладу; здобувач при захисті доповіді не повністю володіє матеріалом.

0-5 – тема доповіді нерозкрита або ж повністю не розкриває заявлений результат навчання, здобувач відмовляється від захисту.

– **підготовка презентації** – протягом вивчення навчальної дисципліни студент самостійно обов’язково виконує за будь якою темою на вибір 1 презентацію. Бали: 0-10:

9-10 балів – зміст презентації демонструє знання з економічної діагностики та методології контролінгу за різними його напрямками, а саме фінансовий контролінг, інвестиційний контролінг, оперативний контролінг, стратегічний контролінг, контролінг та аудит персоналу, контролінг ресурсного забезпечення підприємства, контролінг інноваційно-інвестиційного забезпечення розвитку підприємства тощо; наявність творчого підходу складання презентації; якісно підготовлена практична розробка, дотримані всі вимоги щодо технічного й естетичного оформлення роботи і орфографічного стандарту, наявності електронного (на носіїві) матеріалу презентації.

6-8 балів – наявність незначних недоліків у відповідності теми презентації заявленому результату навчання, виконанні презентації та її оформленні.

0-5 балів – наявність суттєвих недоліків або ж повній невідповідності теми презентації результату навчання, вимогам щодо обсягу, оформлення та викладу змісту презентації.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік.

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання			Разом
	Виконання практичного завдання	Розв’язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи	
Тема 1. Теоретичні основи управління розвитком економіки регіонів.	5	2	3	10
Тема 2. Формування ринків капіталу в умовах ринкової економіки.	5	2	3	10
Тема 3. Фондовий ринок регіону: стан і перспективи розвитку.	5	2	3	10
Тема 4. Фінансово-кредитні посередники та їх роль в інноваційно-інвестиційній трансформації економіки.	5	2	3	10
Тема 5. Практика теорії грошей і ринкова економіка.	5	2	3	10
Тема 6. Інвестиційний менеджмент і ринкова економіка.	5	2	3	10
Тема 7. Фінансові аспекти злиття і поглинання компаній.	5	2	3	10
Тема 8. Корпоративні структури, їх типи та особливості створення.	5	2	3	10
За будь якою темою (доповідь)			10	10
За будь якою темою (презентація)			10	10
Всього	40	16	44	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Заболотний Г.М. Ринкова трансформація господарства регіону: навчальний посібник. В.: Вінниця: Діло. 2006. 395 с.
2. Заболотний Г.М. Стратегічні індустріальні кластери і конкурентоспроможність компаній (підприємств) на світовому ринку: посібник. Вінниця: ВКП «Нілан ЛТД». 2004. 192 с.
3. Заболотний Г.М. Стратегічна реструктуризація підприємств: посібник. Вінниця: Книга-Вега, 2003. 304 с.
4. Заболотний Г.М. Методичні рекомендації для виконання техніко-економічного аналізу стану виробництв з пропозиціями шляхів подолання кризових фінансово-виробничих явищ (реструктуризація підприємств). Вінниця: Книга-Вега, 2003. 192 с.
5. Мельник С.А. Управління регіональною економікою: посібник. К.: Київ. КНЕУ, 2000. 121 с.
6. Олійник Я.Б. Регіональна економіка: навчальний посібник. К.: Київ. КНТ, 2007. 444 с.

Допоміжні

1. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: навчальний посібник. К.: Кондор, 2004. 180 с.
2. Горленко І.О. Економічні райони України: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 1999. Т.205 с.
3. Єпіфанов А.О. Регіональна економіка: навчальний посібник. К.: Наукова думка, 2000. 304 с.
4. Жук М.В. Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України: навчальний посібник. К.: Кондор, 2004. 296 с.
5. Костенко Т.Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2005. 400 с.
6. Клиновий Д.В. Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка України: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2006. 728 с.
7. Круш П.В. Регіональне управління: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 248 с.
8. Чернюк Л.Г. Економіка та розвиток регіонів (областей) України: К.: ЦУЛ, 2002. 644 с.
9. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства: монографія. К.: КНЕУ, 2002. 192 с.
10. Шило В.П. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: навчальний посібник. К.: Кондор, 2005. 249 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний Веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
2. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://195.78.68.18/minfin/control/uk/index>.
3. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.